

Povremene izložbe u stalnim postavima
muzeja :

Savremena kretanja u našem društvu rezultiraju stvaranjem novih uvjeta u kojima djeluju nšekulturne institucije . Ove promjene koje se ogledaju u novim koncepcijama o ulozi i zadacima kulturnih ustanova, naročito su izrazite kod muzejskih institucija. Javne knjižnice, čitaonice i kazališta po prirodi svoje osnovne djelatnosti i ranije su bili orijentirani na rad sa najširim krugovima građana. Kod muzejskih ustanova međjutim, koje su kako znamo naučno -kulturne institucije , obje osnovne komponente tj. naučno-istraživački i popularizatorski rad u dosadašnjoj praksi nisu jednako tretirani. Prednost je davana naučno istraživačkom radu , a što je i razumljivo jer je u doratnom periodu na području koje sada pada pod kompetenciju SRH.e djelovao srazmjerno mali broj muzejskih ustanova, čiji je malobrojan stručni kadar bio u cijelosti angažiran na naučno istraživačkim poduhvatima.

U današnjim uvijetima međjutim radn muzejskih ustanova se sve više usmjerava u pravcu popunjavanja osjetnih praznina u intelektualnom kompleksu naših građana. Faktori ovog usmjeravanja su mnogobrojni a dijapazon im je širok i kreće se od današnjeg načina financiranja muzejskih ustanova , pa do sistema upravljanja u ovim ustanovama.

Na kraju ovog uvodnog dijela ostaje nam još.konstatacija , da kod današnje razvijenosti mreže muzejskih utanova , postoje realni uvijeti za razvijanje ovakove djelatnosti. Svaki od mnogih poslije rata oformljenih zavičajnih muzeja , uz pravilno vodjenje kadrovske politike može i mora postati ozbiljna i trajna prosvjetiteljska tribina.

Izmjenjena uloga i zadaci muzeja zahtjevaju uvodjenje novih formi djelovanja u njihovu svakdašnju praksu. Iako posjet muzeju nije jedini faktor u formiranju čvrste veze između muzejske ustanove i građana ipak je to jedan od značajnih činilaca , pa mu je u novim uvijetima rada potrebno posvetiti posebnu pažnju . Jedan posjet muzeju neće rezultirati radjanjem trajne veze između muzeja i građana , ali opetovani posjeti istog lica , sigurno,

međjutim postavlja se pitanje , kako privoliti građanina da muzej opetovano posjećuje i to u što kraćim intervalima, pitanje naročito interesantno za provincijske muzeje i zbirke koje djeluju pod posebnim uvijetima. Ovi posebni uvijeti proističu iz ograničenih mogućnosti posjeta i u slučaju maksimalnog razvijanja svih poznatih popularizatorskih aktivnosti, a što je vezano uz ukupni broj stanovnika , koji nastavaju na područje na kojemu muzej djeluje. Na osnovu rezultata nekih muzejskih ustanova moguće je bilo utvrditi približni, analitički prosjekpotencijalnih posjetilaca muzeja. Ovaj teoretski moguć prosjek je 22 % od ukupnog broja stanovnika područja na kojem muzej djeluje. Primjenom ove stope ograničava se teoretski moguć prosjek posjete:

- općina ~~Vinkovci~~isa 85.358 stanovnika sa 18.766 posjetilaca,
- općina Vukovar sa 79.964 stanovnika sa 17.592 posjetioca,
- općina Zupanja sa 55.324 stanovnika sa 12.171 posjetilac.

ili kod gotovo milijunskog stanovništva u Zagrebu sa 220.000 posjetilaca za muzejske ustanove u Zagrebu.

Jasno je da se u praksi uvijek ne postižu ovi rezultati ali se ovaj broj kod muzejskih ustanova koje posvećuju pažnju popularizaciji svoje djelatnosti, analitički prosjeci i prebacuju. Za primjer izneo bi u pregledu podatke iz rekapitulacije evidencije posjeta u Gradskom muzeju u Vinkovcima:

Godina:	Ukupni broj posjetilaca:
1961.	14.568-
1962.	16.214-
1963.	19.871-
1964.	21.495-
1965.	19.771.

S obzirom na dobre rezultate posjeta, postignute u Gradskom muzeju u Vinkovcima, dajem prikaz jedne od aktivnosti koje su usmjerene na stimulaciju građana za što učestalije posjećivanje muzeja. Namjera mi je da se ovo prenese kao korisno iskustvo jer kako organizacija ove aktivnosti ne iziskuje posebnu opremu ili naročite materijalne izdatke, u mogućnosti je većina naših muzejskih ustanova da ovakovu aktivnost prihvati.

U čemu se zapravo radi?

Nije moja namjera da na ovom mjestu donosim ocjenu o negativnim i pozitivnim svojstvima specifičnog izlaganja muzejskih eksponata u tzv. stalnim postavama. Međutim u vezi gradje koju obradjujem neophodno je dotaći se nekih činjenica. Nije isključeno da u "stalnosti" tih postava leži jedan od uzroka izvjesne nedinamičnosti, koju u posljednje vrijeme predbacuju muzejskim ustanovama. Prosječni posjetilac ispoljava znatiželju prema muzejskom predmetu u jednoj ograničenoj, površnoj formi, interesirajući se samo za manji broj osnovnih podataka, a ne upuštajući se u detaljno upoznavanje predmetom, kako to čine stručna lica. Jasno je da je uslijed takvog pristupa muzejskom predmetu dovoljan 1 ili najviše 2 posjeta za apsolutno zasićavanje interesa i da uslijed toga predmet brzo gubi na aktualnosti za običnog posjetioca. Kao rezultat ovakovog odnosa prema muzejskim izloženim eksponatima, proističe presija posjetilaca na muzejske ustanove, da što frekventnije vrše izmjene u svojim stalnim postavama, a što iz objektivnih razloga nije moguće.

Zato se tražila prikladna forma koja bi omogućila, da se tako izrazim, osvježavanje stalnih postava, uz cijenu što manjih materijalnih rashoda i što manjeg opterećivanja stručnog kadra u muzejima, a sa što boljim rezultatom u pogledu stimulacije građana na posjećivanje muzejskih institucija. Kao jedna od formi, koja u priličnoj mjeri udovoljava ovim zahtjevima, pokazalo se pripremanje tzv. povremenih izložbi u stalnim postavama muzeja.

S obzirom na postignute rezultate ja bih se i dalje koristio iskustvom Gradskog muzeja u Vinkovcima. Statistika ovog muzeja u posljednja 4 mjeseca 1965. godine pokazuje:

		Rujan:			
Tjedan:	I.	II.	III.	IV.	
Broj posjetilaca:	624	638	1.020	950	
		Listopad:			
Tjedan:	I.	II.	III.	IV.	
Broj posjetilaca:	722	695	1.050	1.344	

		Studeni:			
Tjedan:	I.	II.	III.	IV.	
Broj posjetilaca:	1.095	803	801	744	

		Prosinac:			
Tjedan:	I.	II.	III.	IV.	
Broj posjetilaca	712	956	1.108	1.034	

U mjesecu veljači 1966. godine u nastavku ove akcije muzej u Vinkovcima, postavio je još jednu ovakovu izložbu. Da pogledamo reflektiranje ove izložbe na brojnost posjeta:

		Studeni:			
Tjedan:	I.	II.	III.	IV.	
Broj posjetilaca:	722	811	1428	1756	

Već i površan uvid u frekvenciju posjeta ukazuje na izvjesne nepravilnosti u porastu posjeta poslije tjedna u kojem je izložba postavljena/ ti tjedni su obilježeni krugom/. Za ovo svakako da postoji više razloga, ali svakako da je najznačajniji, izbor teme za pojedinu izložbu. U vinkovačkom primjeru redosljed tema bio je ovakav:

1965. Rujan-	Raritetna medicinska knjiga,
Listopad-	Medalje i plakete iz fonda muzeja Vinkovci,
Studeni-	Rijetki primjerci knjiga iz muzejske biblioteke,
Prosinac-	Knjige signirane znakom biblioteke Brodske pukovnije
1966. Veljača-	Vinkovci pod kraj XIX. i početkom XX. vijeka kroz razglednicu.

Ovisno o izabranoj temi izložbe, treba utvrditi i rok izlaganja, odnosno stepen interesantnosti izloženog materijala za posjetioce. Upoređenjem statističkih podataka o broju posjetilaca muzeju i kronologije izložbi prema temama, daje za rezultat podatak, da je posjet bio najveći poslije postavljanja izložbi: Medalje i plakete iz fonda Muzeja u Vinkovcima i izložbe Vinkovci pred kraj XIX. i početkom XX. vijeka kroz razglednicu. To je i razumljivo jer je tematika ovih dviju izložbi tako odabrana, da je od interesa za najšire krugove građana bez obzira na stepen obrazovanja, zvanje, uzrast i predznanje iz povjesnih nauka. kod drugih izložbi međutim slučaj nije bio takav, jer su one po svom sadržaju bile od interesa za uži krug bibliofila, a kod prvo priredjene izložbe još i za izvjesni broj zdravstvenih radnika. neosporno je međutim da je baš kod ovih posljednjih izložbi bio više podvučen edukativno-naučni momenat.

Ovo nam odmah i jednog od kriterijuma za klasifikaciju ovih izložbi. Povremene izložbe u stalnom postavu možemo prema osnovno podvučenom zadatku i sadržaju djeliti na popularizatorske i na edukativno naučne iako to ne znači da je granica između ove dvije vrste izložbi izrazita i da ne može doći do udovoljenja obim zahtjevima sretnom kompozicijom u okvirima jedne teme.

Iako ne smije biti zanemarivanja edukativno naučnog faktora u ovoj vrsti aktivnosti , jer bi to bilo suprotno osnovnim zadacima muzejskih ustanova , preporučljivo je da svi muzeji koji prihvate ovu aktivnost , u prvim tjednima njene realizacije daju prednost izložbama gotovo isključivo popularizatorskog značaja, vodeći o tome naročito računa prilikom izbora teme i opremanja izložbe tekstnim legendama. To radi toga jer je to logično u postupku. Potrebno je ponajprije posjetioca pridobiti , a kada se kod njega stvore određene navade , tada prići sistematskom radu na mjenjanje njegovog kulturnog nivoa.

M. Muzeja u Vinkovcima
III.66 (ug)

MBC-
11.1966